

Primjena HSFI 1 (MRS-a 7) u kontekstu izvještaja o novčanom toku

Mejak, Karlo

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:255720>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-05**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

KARLO MEJAK

**PRIMJENA HSFI 1 (MRS-A 7) U KONTEKSTU
IZVJEŠTAJA O NOVČANOM TOKU**

Završni rad

Pula, 2018.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

KARLO MEJAK

**PRIMJENA HSFI 1 (MRS-A 7) U KONTEKSTU
IZVJEŠTAJA O NOVČANOM TOKU**

Završni rad

JMBAG: 0303035501, redoviti student

Studijski smjer: Financijski management

Predmet: Poslovno računovodstvo

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Računovodstvo

Mentor / Mentorica: izv. prof. dr. sc. Ksenija Černe

Pula, rujan 2018.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani Karlo Mejak, kandidat za prvostupnika poslovne ekonomije, smjera Financijski management ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Karlo Mejak

U Puli, 24. rujna, 2018 godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Karlo Mejak dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom "Primjena HSFI 1 (MRS-a 7) u kontekstu izvještaja o novčanom toku" koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama. Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, 24. rujna 2018.

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI	2
2.1. Definicija, vrste i ključni elementi financijskih izvještaja	2
2.2. Osvrt na bilancu, račun dobiti i gubitka i izvještaj o novčanom toku.....	5
3. NOVČANI TOK	10
3.1. Definicija i obilježja novčanog toka	10
4. IZVJEŠTAJ O NOVČANOM TOKU	11
4.1. Definiranje izvještaja o novčanom toku	11
4.2. Direktna metoda sastavljanja izvještaja o novčanom toku	15
4.3. Indirektna metoda sastavljanja izvještaja o novčanom toku	16
4.4. Aktivnosti obuhvaćene izvještajem o novčanom toku	18
4.4.1. Klasifikacija poduzetničkih aktivnosti	18
4.4.2. Poslovne aktivnosti	19
4.4.3. Investicijske aktivnosti.....	20
4.4.4. Financijske aktivnosti	21
4.4.5. Kamate i dividende	22
5. MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARDI I MEDJUNARODNI STANDARDI FINANCIJSKOG IZVJESTAVANJA U KONTEKSTU IZVJESTAJA O NOVČANOM TOKU	24
5.1. Opća obilježja	24
5.2. Sadržaj i primjena Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja	25
5.3. Okvir za sastavljanje i prezentiranje financijskih izvještaja prema MSFI	25
6. HRVATSKI STANDARDI FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA	29
6.1. Definicija, svrha i cilj Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja..	29
6.2. Načela Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja.....	30
6.3. Financijsko izvještavanje prema Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja	32
7. ZAKLJUČAK.....	35
LITERATURA.....	37
POPIS SLIKA, PRIMJERA, TABLICA I PRILOGA	40

1. UVOD

U svakom poslovnom subjektu nužno je vođenje analize poslovanja da bi se što kvalitetnije upravljalo financijama ali i cjelokupnim poslovanjem. Analiza poslovanja uključuje i analizu novčanog toka. Navedeno znači da je potrebno imati razvijen računovodstveni sustav kako bi se vršilo prikupljanje financijskih i računovodstvenih podataka, njihova obrada te sastavljanje financijskih izvještaja.

Predmet ovog rada je izvještaj o novčanom toku, sagledan kroz definiciju, metode i aktivnosti, ali i u okviru Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja te Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja. Cilj rada je prikazati izvještaj o novčanom toku, njegovu strukturu i metode, dok je svrha rada razmotriti njegovo mjesto i tretman unutar različitih računovodstvenih regulativa.

Rad se tako sastoji od sedam poglavlja.

Nakon prvog poglavlja, koje je uvodno, drugo poglavlje se detaljno bavi financijskim izvještajima, odnosno definicijom, vrstama i ključnim elementima financijskih izvještaja, drugo se bavi novčanim tokom, odnosno definicijom i obilježjima novčanog toka, a četvrto izvještajem o novčanom toku.

U sklopu petog i šestog poglavlja prikazani su i standardi financijskog izvještavanja, odnosno MRS (Međunarodni računovodstveni standardi) i HSFI (Hrvatski standardi financijskog izvještavanja), a sedmo je zaključno.

Nadalje, u četvrtom su poglavlju obrađene i aktivnosti u kontekstu financijskog izvještavanja, a to su poslovne aktivnosti, financijske aktivnosti, investicijske aktivnosti te kamate i dividende. U sklopu četvrtog poglavlja obrađene su i direktna i indirektna metoda u kontekstu financijskog izvještavanja.

Rad se temelji na analizi i sintezi sekundarnih izvora podataka, odnosno publikacija, znanstvenih i stručnih članaka te dokumenata i propisa koji se bave financijskim izvještavanjem.

2. FINANCIJSKI IZVJEŠTAJI

2.1. Definicija, vrste i ključni elementi financijskih izvještaja

Financijski izvještaji su izvještaji o financijskom stanju i financijskom prometu nekog poslovnog subjekta, te su kao takvi ogledalo poslovanja čijom analizom se može puno saznati o pojedinom poslovnom subjektu, uz uvjet da su financijski izvještaji detaljni, jasni i transparentni.

Prema Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja, pojam "financijski izvještaji" obuhvaća cjelovit skup financijskih izvještaja sastavljenih za razdoblje tijekom godine ili za godišnje razdoblje i skraćene financijske izvještaje za razdoblje tijekom godine.¹

Korisnici financijskih izvještaja mogu biti (1) interni ili (2) eksterni. Interni korisnici financijskih izvještaja su menadžeri kompanije, odnosno menadžment koji mora osigurati plaće, dividendu vlasnicima, kamate kreditorima, porezna davanja i dr., dok su eksterni korisnici svi ostali, a koji nisu obuhvaćeni samim poslovnim subjektom - najčešće su to sadašnji i potencijalni investitori i kreditori i vladine institucije. Primjerice, financijske izvještaje koristit će vlasnici i potencijalni investitori kada ih zanima stopa povrata ulaganja, odnosno rentabilnost poslovanja, što je usko povezano s rizikom ulaganja, zatim kada potencijalni investitori i kreditori, ali i poslovni partneri pa i konkurenti, žele znati više informacija o bonitetu određenog poslovnog subjekta, ili kada kratkoročne investitore zanima likvidnost i novčani tokovi, dok vladu mogu zanimati financijski izvještaji zbog porezne politike, itd.²

Financijski izvještaji za interne korisnike, odnosno interni financijski izvještaji, služe, dakle, kao podrška upravljanju imovinom, obvezama, troškovima i ljudskih potencijalima, a najčešće svojim sadržajem obuhvaćaju:³

¹ Odluka o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine 140/2006

² Gulin D. et al., *Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda i poreznih propisa*, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2001.

³ Blažević, L.: "*Interno financijsko izvještavanje unutar proračunskih korisnika kao potpora javnom menadžmentu*", Praktični menadžment : stručni časopis za teoriju i praksu menadžmenta, Vol.4 No.1 Lipanj 2013., dostupno na <https://hrcak.srce.hr> (pristupljeno 12.09.2018.)

- troškove zaposlenika, stručnih suradnika, eksperata i sl.,
- specifične troškove koji proizlaze iz djelatnosti korisnika pri čemu je bitno naglasiti mogućnost integriranja internih financijskih izvještaja u eksterne financijske izvještaje, i
- ostale relevantne troškove prema zahtjevima korisnika.

Interni financijski izvještaji moraju imati sljedeće osobine:⁴

- dobra prilagođenost korisnicima, prvenstveno menadžmentu,
- dostatnost,
- ujednačenost izvještavanju po određenim razdobljima,
- harmonizirano izvještavanje pojedinih odjela i službi itd.

Financijski se izvještaji analiziraju pomoću različitih analitičkih sredstava i tehnika kako bi se podaci iz tih izvještaja pretvorili u upotrebljive informacije koje su korisnicima relevantne za upravljanje i donošenje odluka.

Najčešća analitička sredstva i postupci koji se koriste u analizi financijskih izvještaja su:⁵

- komparativni financijski izvještaji (omogućavaju uočavanje promjena između više obračunskih razdoblja),
- strukturni financijski izvještaji,
- uočavanje tendencija promjena pomoću serije indeksa;
- analiza pomoću pokazatelja (pri čemu pokazatelji mogu biti pojedinačni ili u skupini, pa tako imamo sustave pokazatelja, zbrojne pokazatelje itd.),
- specijalizirane analize (predviđanje novčanih tokova, analiza promjena u financijskom položaju, analiza točke pokrića, itd.)

⁴ Blažević, L.: "Interni financijsko izvještavanje unutar proračunskih korisnika kao potpora javnom menadžmentu", Praktični menadžment : stručni časopis za teoriju i praksu menadžmenta, Vol.4 No.1 Lipanj 2013. dostupno na <https://hrcaak.srce.hr> (pristupljeno 12.09.2018.)

⁵ Žager K., et al., *Analiza financijskih izvještaja*, 2. Prošireno izdanje, Zagreb, Masmedia d.o.o., 2008.

Najčešće vrste spomenutih analiza jesu:

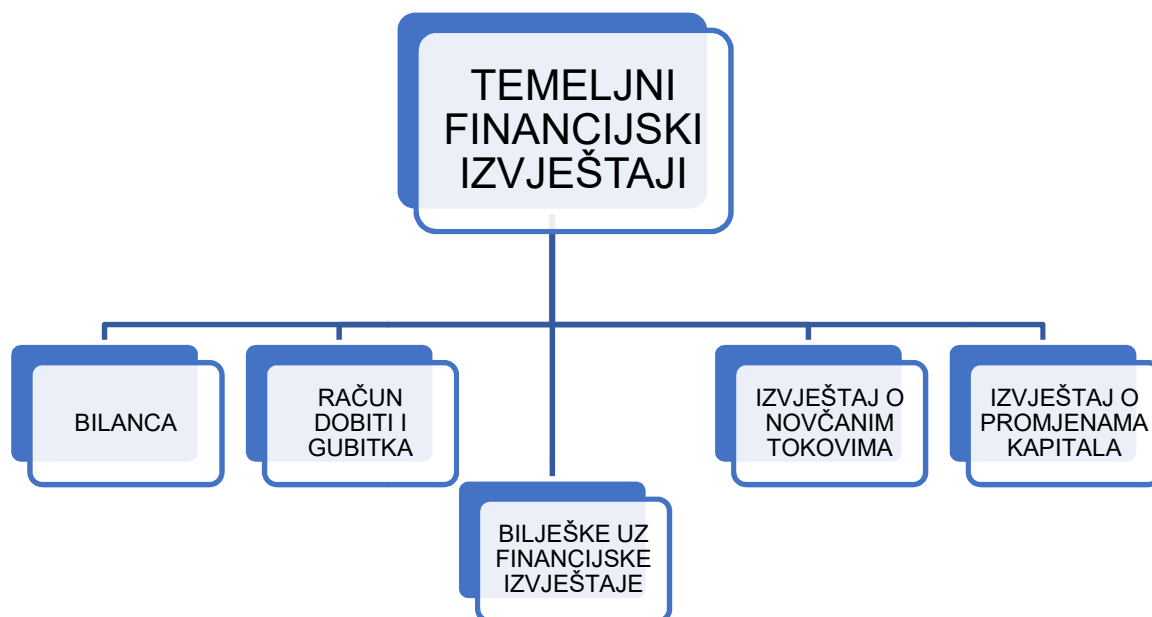
- analiza odnosa bilančnih pozicija i pozicija u računu dobiti i gubitka (*Ratio Analysis*),
- horizontalna analiza (analiza apsolutnih i relativnih promjena u pozicijama financijskih izvještaja)
- vertikalna analiza (analiza strukture),
- analiza trendova kretanja performanse (analiza indeksa),
- analiza novčanih tijekova.

Financijski izvještaji su tako temelj za provođenje analize poslovanja, odnosno temelj za unaprijeđenje poslovanja i donošenje poslovnih odluka, a s obzirom na to, veoma je važno da su financijski izvještaji kvalitetno izrađeni ovisno o sadržaju, namjeni, korisnicima i ostalim ključnim elementima, odnosno objektom kojim se bave. Financijski izvještaji mogu biti različiti, pa tako imamo više vrsta financijskih izvještaja. Osnovne vrste financijskih izvještaja su bilanca, račun dobitka i gubitka i izvještaj o novčanom toku. Tu su još i izvještaj o promjenama kapitala (glavnice), koji pokazuje politiku raspodjele zarada na dio koji se isplaćuje vlasnicima i dio koji ostaje u poduzeću, te bilješke uz financijske izvještaje, koje pružaju dodatne informacije i objašnjenja vezano uz sam financijski izvještaj.⁶

U nastavku su grafički prikazani financijski izvještaji koji su upravo navedeni, a u sljedećem potpoglavlju ukratko se osvrćemo na svaki od njih.

⁶ Žager K. et al., *Računovodstvo I računovodstvo za neračunovođe*, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2016.

Slika 1. Temeljni financijski izvještaji

Izvor: Izradio autor prema: Žager K. et al., *Računovodstvo I računovodstvo za neračunovođe*, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2016.

2.2. Osvrt na bilancu, račun dobiti i gubitka i izvještaj o novčanom toku

"Bilanca je temeljni financijski izvještaj koji prikazuje imovinu, obveze i kapital na određeni dan."⁷ Bilanca se sastoji od dva dijela: (1) aktive i (2) pasive, a temeljni elementi koji ju čine i koji su u izravnom odnosu s mjerenjem financijskog položaja su: imovina, obveze i kapital.

Osnovna obilježja bilance:

- $AKTIVA = PASIVA$
- $IMOVINA = OBVEZE + KAPITAL$
- $KAPITAL = IMOVINA - OBVEZE$ ⁸

Aktiva je imovina poslovnog subjekta, buduća ekonomska korist trgovačkog društva koja je stečena u nekim prošlim događajima ili transakcijama, a djeli se na dugotrajnu

⁷ Žager K. et al., *Računovodstvo I računovodstvo za neračunovođe*, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2016.

⁸ Žager K., et al., *Analiza financijskih izvještaja*, 2. Prošireno izdanje, Zagreb, Masmedia d.o.o., 2008.

i kratkotrajnu. Dugotrajna imovina je ona koja ima vijek uporabe duži od jedne godine, a može biti materijalna i nematerijalna, dok kratkotrajna imovina ima vijek uporabe kraći od jedne godine, a dijeli se na materijalnu (zalihe), i nematerijalnu (potraživanja, financijsku imovinu i novac).⁹

Pasiva se odnosi na izvore imovine. Izvori imovine su različite pravne i fizičke osobe koje svoju imovinu ulažu u neko poduzeće, a najčešće su to vlasnici, druga poduzeća (najčešće dobavljači), banke i druge financijske institucije. Izvori imovine prema vlasništvu mogu biti (1) vlastiti (kapital ili glavnica) i (2) tuđi (obveze), a prema ročnosti se dijele na (1) kratkoročne izvore (kratkoročne obveze), (2) dugoročne izvore (dugoročne obveze) i trajne izvore (kapital ili glavnica). Ovisno o tipu poslovnog organiziranja, tj. ovisno o tome je li vlasnik poduzeća pojedinac, dvije ili više osoba (ortastvo), ili mnoštvo vlasnika (dioničko društvo) struktura kapitala se razlikuje, ali se uvijek sastoji od dva dijela a to su: (1) dio koji je uložen i (2) dio koji je zarađen poslovanjem (zadržana dobit). Vlastiti kapital također predstavlja obvezu, no ona nema dospjeće. Zbog toga je takva vrsta izvora imovine povoljnija za poslovni subjekt od tuđih izvora jer tuđe izvore imovine treba u budućnosti vratiti kreditorima, dobavljačima i ostalima.¹⁰

S druge strane, račun dobitka i gubitka temeljni je financijski izvještaj koji prikazuje prihode i rashode te njihovu razliku, dobitak, odnosno gubitak ako je poduzeće loše poslovalo. Uz sve to račun dobiti i gubitka prikazuje i kolika je stopa i iznos poreza na dobit, a sve to u nekom obračunskom razdoblju. Prihodi predstavljaju povećanje ekonomske koristi kroz obračunsko razdoblje u obliku povećanja imovine i/ili smanjenja obveza, a rashodi predstavljaju smanjenje ekonomske koristi kroz obračunsko razdoblje, a rezultat su smanjenja imovine i/ili povećanja obveza.¹¹

U računu dobitka i gubitka prihodi su razvrstani na (1) redovne (poslovni i financijski) i (2) izvanredne. Na isti način razvrstavaju se i rashodi na (1) redovne (poslovni i financijski) i (2) izvanredne. Bitno je da su jasno odvojeni redovni i izvanredni prihodi

⁹Gulin D. et al., *Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda i poreznih propisa*, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2001.

¹⁰Žager K., et al., *Analiza financijskih izvještaja*, 2. Prošireno izdanje, Zagreb, Masmedia d.o.o., 2008.

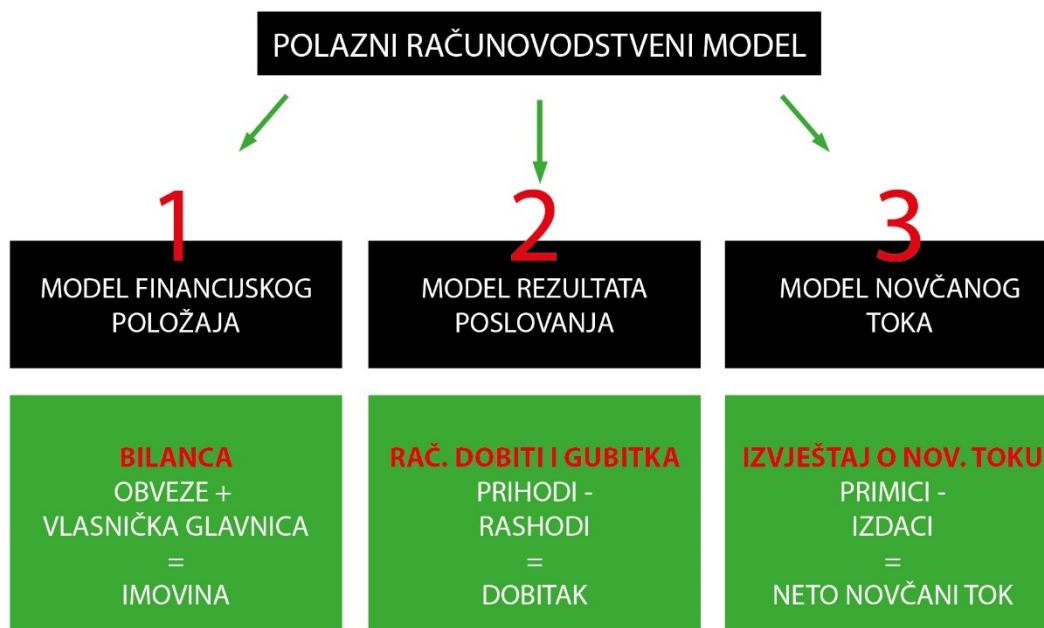
¹¹Žager K. et al., *Računovodstvo I računovodstvo za neračunovođe*, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2016.

i redovni i izvanredni rashodi zato jer se izvanredne aktivnosti teško predviđaju i nastaju neredovno pa se stoga ne moraju nužno ponoviti i u sljedećim razdobljima.¹²

Izveštaj o novčanom toku koji je i predmet ovog završnog rada, daje informacije o: (1) novčanim primicima i novčanim izdacima od poslovnih aktivnosti, (2) primicima i izdacima iz financijskih aktivnosti te (3) primicima i izdacima iz investicijskih aktivnosti. Ovaj izvještaj daje podatke o stanju novca na računu na početku i na kraju promatranog razdoblja, odnosno prikazuje izvore pribavljanja i način upotrebe novca. Osnovni elementi ovog izvještaja su tako (1) primici i (2) izdaci novca.¹³

Na Slici 2 prikazan je polazni računovodstveni model koji može biti: (1) model financijskog položaja, (2) model rezultata poslovanja te (3) model novčanog toka.

Slika 2. Osnova financijskih izvještaja

Izvor: Izradio autor prema: Poduzetništvo, Nastavni materijal, Veleučilište Rijeka, 2018., www.veleri.hr/files/datotekep/nastavni_materijali/k_poduzetnistvo_2/3-ciljevi-korisnici-kvaliteta%20finanIzvj-1.pdf (pristupljeno 04.09.2018.)

Slika 2. prikazuje tri jednadžbe polaznog računovodstvenog modela, pri čemu se model financijskog položaja i rezultata poslovanja temelji na obračunskoj osnovici –

¹² Žager K., et al., *Analiza financijskih izvještaja*, 2. Prošireno izdanje, Zagreb, Masmedia d.o.o., 2008.

¹³ Guljin D. et al., *Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda i poreznih propisa*, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2001.

Accrual Accounting Basis, a model novčanog toka temelji se na novčanoj osnovici – *Cash Accounting Basis*.

Temeljni ciljevi financijskog izvještavanja, prema FASB-u (*Financial Accounting Standards Board* - Odbor za standarde financijskog računovodstva) su:¹⁴

- osigurati informacije upotrebljive sadašnjim i potencijalnim kreditorima i investitorima te ostalim korisnicima za donošenje racionalnih odluka (informacija treba biti razumljiva korisnicima, orijentiranost na investitore i kreditore),
- osigurati informacije koje će pomoći sadašnjim i potencijalnim kreditorima i investitorima te ostalim korisnicima u procjenjivanju iznosa, vremena i neizvjesnosti budućih primitaka od dividendi, kamata, prodaje (osigurati informacije o novčanim tokovima orijentiranost na novčane tokove), osigurati informacije o ekonomskim resursima poslovnog subjekta, funkciji tih resursa i načinu uporabe, efektima transakcija i promjeni resursa, potrebama za dodatnim resursima (orijentiranost na resurse poslovnog subjekta, njihovu uporabu i promjenu).

Prema Međunarodnim računovodstvenim standardima cilj financijskih izvještaja je da propisuje osnovu za prezentiranje financijskih izvještaja opće namjene kako bi se osigurala usporedivost s financijskim izvještajima subjekta za prethodna razdoblja i s financijskim izvještajima drugih subjekata. Standard postavlja opće zahtjeve za prezentiranje financijskih izvještaja, upute za njihovu strukturu i obvezan minimalan sadržaj.¹⁵ Financijski izvještaji pripremljeni za ovu svrhu udovoljavaju uobičajenim potrebama za većinu korisnika. Ekonomske odluke koje donose korisnici, zahtijevaju ocjenu mogućnosti subjekta da stvara novac i novčane ekvivalente, kao i vrijeme i izvjesnost njihovog stvaranja, međutim, financijski izvještaji ne pružaju sve informacije koje bi korisnici mogli zatrebati pri donošenju ekonomskih odluka buduć

¹⁴ Financial Accounting Standards Board:

<https://www.fasb.org/jsp/FASB/Page/LandingPage&cid=1175805317350> (pristupljeno 04.09.2018.)

¹⁵ Odbor za standarde financijskog izvještavanja, narodne novine 136/2009.

da oni uglavnom daju sliku financijskih učinaka prošlih događaja i obično ne pružaju nefinancijske informacije.¹⁶

Ključni izvori podataka, odnosno informacija na kojima se temelji izrada financijskih izvještaja jesu:¹⁷

- informacije o ekonomskim resursima te informacije o financijskom položaju (bilanca),
- informacije o financijskom rezultatu i uspješnosti poslovanja (račun dobiti i gubitka),
- informacije o izvorima i korištenju novčanih sredstava (izvještaj o novčanom toku),
- informacije za potrebe kontrole (bilanca, račun dobiti i gubitka i izvještaj o novčanom toku).

¹⁶ Međunarodni računovodstveni standard 7 , Izvještaj o novčanim tokovima <http://www.srr-fbih.org/File/Download?idFi=278> (pristupljeno 13.09.2018.)

¹⁷ Veleučilište u Rijeci: "*Ciljevi, korisnici i kvaliteta financijskih izvješća*", www.veleri.hr/files/datotekep/nastavni_materijali/k_poduzetnistvo_2/3-ciljevi-korisnici-kvaliteta%20finanlzvj-1.pdf

3. NOVČANI TOK

3.1. Definicija i obilježja novčanog toka

Novčani tok (engl. *cash flow*) je pojam koji označava kretanje gotovine u nekom poslovnom subjektu. To se odnosi na uplate i isplate novca, odnosno primitke, izdatke i njihovu razliku, odnosno novac koji ulazi u poslovanje na temelju prodaje robe ili usluga ili po drugim osnovama te novac koji izlazi iz poslovanja na temelju gotovinskih plaćanja. Održavanje stalnog novčanog (gotovinskog) toka jedan je od ciljeva poslovnog subjekta. Svako kašnjenje novčanih primitaka društvu može stvoriti probleme s likvidnošću. S druge strane pretjerano čuvanje novca na računima je neefikasno jer novac koji nepotrebno stoji na računima je za to vrijeme mogao biti uloženi u neki posao i u određenom roku oplodeni.¹⁸

Sam koncept novčanog toka razvio se još 40-ih godina 20. stoljeća u SAD-u i smatra se tvorevinom američkih financijskih analitičara. Novčani tok, kao koncept, koristio se za vrednovanje vrijednosnih papira, tako da od 50-ih godina nadalje u SAD-u sve više dobiva na važnosti kao mjera za prosuđivanje financijske snage i snage prihoda poslovnih subjekata. U Europi se koncepcija novčanog toka javlja 1959., a nakon toga se kontinuirano primjenjuje u poslovnim izvještajima poslovnih subjekata, te u ekonomskim stručnim publikacijama.¹⁹

Jedan od brojnih uzroka i različitih tumačenja koncepta novčanog toka jest taj što za njegovo formiranje i obračun postoje pravila, ali ne postoji i pravno definiran oblik. Zbog tog razloga postoje odstupanja u njegovu izračunavanju između zemalja, ali i od do druge gospodarske grane. U posljednje se vrijeme pomoću Međunarodnih računovodstvenih standarda želi unijeti jasnoća u način izračunavanja novčanog toka.²⁰

¹⁸ Poslovni dnevnik, Leksikon: <http://www.poslovni.hr/leksikon/novceni-tok-1452> (pristupljeno 04.09.2018.)

¹⁹ *Poslovno planiranje i analiza isplativosti poslovnog plana*, Poslovno-inovacijski centar Vukovar, Vukovar, 2015., http://bic-vukovar.hr/web/ink/images/BIC/dokumenti/BIC_5_Poslovno_planiranje.pdf (pristupljeno 04.09.2018.)

²⁰ Poslovni dnevnik, Leksikon: <http://www.poslovni.hr/leksikon/novceni-tok-1452> (pristupljeno 04.09.2018)

4. IZVJEŠTAJ O NOVČANOM TOKU

4.1. Definiranje izvještaja o novčanom toku

Izvještaj o novčanom toku (engl. *cash flow statement*), jedan je od osnovnih financijskih izvještaja, uz bilancu i račun dobiti ili gubitka. Izvještaj o novčanom toku prikazuje priljev i odljev novca i novčanih ekvivalenata tijekom obračunskog razdoblja, a daje i informacije o rezultatima upravljanja novčanim sredstvima kao i informacije koje su kompaniji važne pri procjeni kvalitete zarade, stupnja obnovljivosti poslovnih resursa te konkurentnosti.²¹

Izvještaj o novčanom toku od iznimnog je značaja kako za poslovni subjekt interno, tako i za poslovno okruženje kompanije, između ostaloga, "bez zdravog operativnog novčanog toka poduzeće teško može računati na izdašne kreditne i druge financijske izvore (dio novčanog toka od financijskih aktivnosti), a još teže razmišljati o investicijskim, kapitalnim izdacima (dio novčanog toka od investicijskih aktivnosti)"²².

Za praćenje poslovnog rezultata, potrebne su mjere koje će zadovoljiti uvjete u skladu s ciljevima poslovanja, a te mjere mogu biti: tradicionalne mjere dohotka, mjere rezidualnog dohotka, komponente rezidualnog dohotka, tržišne mjere, te mjere novčanog toka. Kada govorimo o mjerama novčanog toka, najčešće su:

- slobodni novčani tok (eng. *free cash flow*),
- novčani tok operativnog poslovanja (eng. *cash from operations*),
- novčani tok povrata na investiciju (eng. *cash flow return on investment*) te
- novčana dodana vrijednost (eng. *cash value added*)

²¹ Gulin D. (ur.), *Primjena Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja*, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2008.

²² Šestanović, A., Vukas, J., Stojanović, M.: Važnost novčanog toka kao pokazatelja kvalitete poduzetničkog uspjeha, *Obrazovanje za poduzetništvo - E4E : znanstveno stručni časopis o obrazovanju za poduzetništvo*, Vol.5 No.1 Rujan 2015. dostupno na <https://hrcak.srce.hr> (pristupljeno 12.09.2018.)

Slobodni novčani tok je iznos novca kojeg poduzeće može distribuirati svim ulagačima (kreditorima, vlasnicima povlaštenih udjela, vlasnicima običnih udjela), a kao takav jedan je od najvažnijih pokazatelja poslovanja. Razlikujemo:²³

- slobodni novčani tok za tvrtke (eng. *free cash flow to firm*), koji predstavlja razliku operativnih novčanih tokova i kapitalnih izdataka te pokazuje kapacitet društva da iz operativnih novčanih tokova financira redovna ulaganja u kapitalnu imovinu; odnosno, slobodni novčani tok za tvrtke je operativni novčani tok koji je raspoloživ svim financijerima društva nakon odbitka ulaganja u kapitalnu imovinu, što znači da predstavlja izvor koji je raspoloživ za podmirenje kamata i glavnice financijerima tuđih izvora, te za isplatu dividendi vlasnicima, odnosno dioničarima društva.
- slobodni novčani tok za vlasnike (eng. *free cash flow to equity*), predstavlja sposobnost poduzeća da iz operativnih novčanih tokova pokriva ulaganja u kapitalnu imovinu, kao i da uspješno podmiruje glavnice i kamate financijerima tuđih izvora; odnosno, radi se i o iznosu koji preostaje dioničarima za isplatu nakon podmirenja svih operativnih troškova.

U nastavku je prikazan primjer izvještaja o novčanom toku trgovačkog društva "ABC" d.d.

²³ Šestanović, A., Vukas, J., Stojanović, M.: Važnost novčanog toka kao pokazatelja kvalitete poduzetničkog uspjeha, *Obrazovanje za poduzetništvo - E4E : znanstveno stručni časopis o obrazovanju za poduzetništvo*, Vol.5 No.1 Rujan 2015. dostupno na <https://hrcak.srce.hr> (pristupljeno 12.09.2018.)

Primjer 1. Primjer izvještaja o novčanom toku

TRGOVAČKO DRUŠTVO "ABC" d.d. IZVJEŠTAJ O NOVČANOM TOKU (direktna metoda) 01. 01. do 31. 12. 200x.	
A. POSLOVNE AKTIVNOSTI:	
Novčani primici od naplate potraživanja od kupaca.....	500
Novčani primici od naplate potraživanja od kupaca.....	100
Novčani izdatci za plaćanje obveza dostavljačima za sirovine i razne usluge.....	(200).
Novčani izdatci za isplate plaća zaposlenima.....	(100).
Novac ostvaren iz poslovanja.....	300
Novčani izdatci za kamate.....	(50).
Novčani izdatci za poreze (na dobit, na dohodak i PDV).....	(100).
Novac prije iznarednih stavki.....	150
Novčani primici od naknade šteta od osiguranja za poplavu i potres.....	20
NOVČANI TOK OD POSLOVNE AKTIVNOSTI.....	170
B. INVESTICIJSKE AKTIVNOSTI	
Novčani izdaci za stjecanje dionica.....	(30).
Novčani izdaci za kupnju opreme i građevinskih objekata.....	(120).
Novčani primici od prodaje opreme i građevinskih objekata.....	200
Novčani primici od prodaje dionica i obveznica.....	70
Novčani primici za dividende.....	50
Novčani primici od kamata za plasmane.....	20
NOVČANI TOK OD INVESTICIJSKE AKTIVNOSTI.....	190
C. FINANCIJSKE AKTIVNOSTI	
Novčani primici od emisije dionica.....	400
Novčani primici od emisije obveznica.....	200
Novčani primici od primljenih kredita.....	150
Novčani izdaci za otplatu glavnice kredita i obveznica.....	(250).
Novčani izdaci za otplatu obveza za financijski lizing.....	(50).
Novčani izdaci za otkup trezorskih dionica.....	(20).
Novčani izdaci za isplate dividendi.....	(10).
NOVČANI TOK OD FINANCIJSKE AKTIVNOSTI.....	420
ČISTI NOVČANI TOK (A + B + C).....	780
NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA POČETKU RAZDOBLJA.....	100
NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA KRAJU RAZDOBLJA.....	880
POVEĆANJE (SMANJENJE) NOVCA I NOVČANIH EKVIVALENATA.....	780

Izvor: Izradio autor prema: Gulin D. et al., Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda i poreznih propisa, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2001.

U primjeru 1, primjeru izvještaja o novčanom toku, naveden je novčani tok trgovačkog društva "ABC" d.d., sastavljen direktnom metodom, za razdoblje od 01.01. do 31.12.200x. godine. Izvještaj o novčanom toku sastavljen je od tri glavna djela, a to su: (A) novčani tok od poslovne aktivnosti, (B) novčani tok od investicijske aktivnosti, te (C) novčani tok od financijske aktivnosti. Zaključno se te tri aktivnosti zbrajaju te njihova suma izražava čisti novčani tok (A+B+C).

Izvještaj o novčanom toku temelji se na procjeni koja se izvodi pomoću horizontalne analize te na temelju odnosa neto novčanih tokova i ukupnih prihoda. Horizontalna analiza je usporedba rezultata neto novčanih tokova tekućeg razdoblja u odnosu na prethodno razdoblje.

Svrha izvještaja o novčanom toku je:²⁴

- procjena sposobnosti poduzeća da ostvari budući čisti novčani tok,
- da omogući ocjenu sposobnosti poduzeća da ispuni svoje obveze vjerovnicima,
- da isplati dividende te da se ocjene potrebe poduzeća za vanjskim financiranjem,
- da se omogući ocjena uzroka zbog kojih se razlikuje neto dobit od čistog novčanog toka
- da omogući povezivanje novčanih primitaka i novčanih izdataka,
- da se omogući procjena učinaka novčanog toka te raznih nenovčanih investicijskih i financijskih aktivnosti tijekom razdoblja na financijski položaj poduzeća.

Izvještaj o novčanom toku izrađuje se pomoću dvije metode, a to su:²⁵ (1) izravna ili direktna metoda i (2) neizravna ili indirektna metoda. U nastavku se opisuju obje metode.

²⁴ Petričević, H.: "Izvještaj o novčanim tokovima", Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu: http://www.efzg.unizg.hr/UserDocsImages/RAC/hpercevic/financijsko_racunovodstvo/Izve%C5%A1taj%20o%20nov%C4%8Danim%20tokovima.pdf

²⁵ Žager K. et al., *Računovodstvo I računovodstvo za neračunovođe*, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2016.

4.2. Direktna metoda sastavljanja izvještaja o novčanom toku

Pri izradi izravnog tj. direktnog metode specificiraju se sve stavke novčanih primitaka, a odbijaju stavke novčanih izdataka. S obzirom na to da se svaka stavka primitka i izdatka određuje neposredno, ova metoda se zove izravna. Izravnim metodom, novčani se tok prikazuje kroz tri kategorije, a to su:²⁶

- operativne (poslovne) aktivnosti (plaće (primici) - potražna strana konta potraživanja, te isplate (izdaci) – dugovna strana konta obveza (izuzev za kredite i dobavljača dugotrajne imovine)),
- investicijske aktivnosti (primici za dividende (potražna strana potraživanja za dividende) te isplate (dobavljači dugotrajne imovine, dugovno)),
- financijske aktivnosti (izdaci za otplate kredita, glavnica, dugovna strana obveza za kredite).

U nastavku slijedi primjer izvještaja o novčanom toku za poduzeće "X" d.d., sastavljen direktnom metodom.

²⁶ Jelić, F.: "Znate li čemu služe informacije o novčanom toku?": <http://www.poslovni.hr/tips-and-tricks/znate-li-cemu-sluze-informacije-o-novcanom-toku-229364> (pristupljeno 12.07.2018.)

Primjer 2. Izvještaj o novčanom toku na temelju direktne metode

OPIS STAVKE	IZNOS
A) NOVČANI TOKOVI IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI	
1. Novčani primici od kupaca	60.000
2. Novčani primici od kamata	5.000
3. Novčani izdaci za plaćenu premiju osiguranja	-10.000
4. Novčani izdaci za poreze	-5.000
5. Novčani izdaci dobavljačima	-5.000
6. Novčani izdaci od kamata	-2.000
7. Novčani izdaci za zaposlene	-45.000
NETO NOVČANI TOKOVI IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI	-2.000
B) NOVČANI TOKOVI IZ INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI	
1. Novčani primici s osnove povrata danih zajmova	20.000
2. Novčani izdaci po osnovi nabave dugotrajne materijalne imovine (stroja)	-40.000
NETO NOVČANI TOKOVI IZ INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI	-20.000
C) NOVČANI TOKOVI IZ FINACIJSKIH AKTIVNOSTI	
1. Novčani primici od glavnice kredita	80.000
2. Novčani izdaci za otplaćeni dio kratkoročnog kredita	-8.000
NETO NOVČANI TOKOVI IZ FINACIJSKIH AKTIVNOSTI	72.000
D) NETO (ČISTI) NOVČANI TOKOVI	50.000
E) NOVAC NA POČETKU RAZDOBLJA	70.000
F) NOVAC NA KRAJU RAZDOBLJA	120.000

Izvor: Izradio autor prema: Barišić I., et al., *Računovodstvo I priručnik za vježbe*. Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2016.

U Primjeru 2. prikazan je izvještaj o novčanom toku sastavljen direktnom metodom. Da se radi o direktnoj metodi može se vidjeti iz same strukture izvještaja, odnosno iz dijela koji se odnosi na poslovne aktivnosti. Poslovne aktivnosti kod direktne metode sastavljene su od novčanih primitaka i izdataka što je temeljna razlika u odnosu na indirektnu metodu.

4.3. Indirektna metoda sastavljanja izvještaja o novčanom toku

Pri izradi izvještaja o novčanom toku putem neizravne ili indirektno metode ne prikazuje se posebno stavke primitaka i izdataka već se do podataka dolazi na osnovi podataka iz računa dobiti i gubitka, bilance i podataka operativne evidencije.

Osnovni elementi računa o dobiti i gubitku jesu prihodi i rashodi, a njihov rezultat odnosno njihova razlika predstavlja dobit ili gubitak.²⁷

U nastavku je prikazan izvještaj o novčanom toku sastavljen temeljem indirektno metode.

Primjer 3. Izvještaj o novčanom toku na temelju indirektno metode

OPIS STAVKE	IZNOS
A) NOVČANI TOKOVI IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI	
1. Bruto dobit	340.000
+ Amortizacija materijalne i nematerijalne imovine	50.000
- Dobici od prodaje dugotrajne materijalne imovine	-80.000
+ Smanjenje potraživanja od kupaca iz poslovnih aktivnosti	150.000
+ Povećanje obveze prema dobavljačima	70.000
NETO NOVČANI TOKOVI IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI	530.000
B) NOVČANI TOKOVI IZ INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI	
1. Novčani primici od prodaje dugotrajne materijalne imovine	80.000
2. Novčani primici s osnove povrata danih zajmova	90.000
3. Novčani primici od kamata	30.000
NETO NOVČANI TOKOVI IZ INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI	200.000
C) NOVČANI TOKOVI IZ FINACIJSKIH AKTIVNOSTI	
1. Novčani primici s osnove primljenih dugoročnih kredita	500.000
2. Novčani izdaci s osnove otplate dijela glavnice dugoročnih kredita	-10.000
NETO NOVČANI TOKOVI IZ FINACIJSKIH AKTIVNOSTI	490.000
D) NETO (ČISTI) NOVČANI TOKOVI	1.220.000
E) NOVAC NA POČETKU RAZDOBLJA	700.000
F) NOVAC NA KRAJU RAZDOBLJA	1.920.000

Izvor: Izradio autor prema: Barišić I., et al., *Računovodstvo I priručnik za vježbe*. Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2016.

U primjeru 3. prikazan je izvještaj o novčanom toku sastavljen putem indirektno metode. Da se radi o indirektnoj metodi uočljivo je iz dijela primjera koji se odnosi na novčani tok iz poslovnih aktivnosti. Novčani tok iz poslovnih aktivnosti sastavljen je od bruto dobiti na koju je nadodana amortizacija, smanjenje potraživanja od kupaca iz poslovnih aktivnosti i povećanje obveza prema dobavljačima a oduzeti dobitci od prodaje dugotrajne materijalne imovine. Dio izvještaja o novčanom toku koji se odnosi na investicijske i financijske aktivnosti isti je kao i kod direktne metode.

²⁷ Žager K., et al., *Analiza financijskih izvještaja*, 2. Prošireno izdanje, Zagreb, Masmedia d.o.o., 2008.

Kod indirektnih metoda za poslovne aktivnosti potrebno je uskladiti, odnosno korigirati, za sve učinke transakcija nenovčane prirode kao što su amortizacija, promjena zaliha i poslovnih potraživanja, obveza i drugih stavki koje utječu na visinu dobiti, a iza sebe nemaju novčani tok. Na primjer to su efekti promjena računovodstvenih politika.²⁸

"U našoj praksi više se koristi indirektna metoda bez obzira što MRS 7 – Izvještaj o novčanom toku potiče primjenu direktne metode."²⁹

4.4. Aktivnosti obuhvaćene izvještajem o novčanom toku

4.4.1. Klasifikacija poduzetničkih aktivnosti

Iz izvještaja o novčanim tokovima, kao jednom od temeljnih financijskih izvještaja, poduzetnici i drugi zainteresirani dionici mogu razaznati izvore novca i način njegove uporabe.³⁰

Radi preglednosti i različitog karaktera pojedinih izvora i načina uporabe novca, izvještaj o novčanim tokovima grupira poduzetničke aktivnosti u tri glavne skupine:³¹

- (1) poslovne (operativne) aktivnosti,
- (2) ulagačke (investicijske) aktivnosti te
- (3) financijske aktivnosti.

²⁸ Žager K., et al., *Analiza financijskih izvještaja*, 2. Prošireno izdanje, Zagreb, Masmedia d.o.o., 2008.

²⁹ Gulin D. (ur.), *Primjena Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja*, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2008.

³⁰ Šestanović, A., Vukas, J., Stojanović, M., "Važnost novčanog toka kao pokazatelja kvalitete poduzetničkog uspjeha", *Obrazovanje za poduzetništvo - E4E : znanstveno stručni časopis o obrazovanju za poduzetništvo*, Vol.5 No.1 Rujan 2015. dostupno na <https://hrcak.srce.hr> (pristupljeno 12.09.2018.)

³¹ Šestanović, A., Vukas, J., Stojanović, M., "Važnost novčanog toka kao pokazatelja kvalitete poduzetničkog uspjeha", *Obrazovanje za poduzetništvo - E4E : znanstveno stručni časopis o obrazovanju za poduzetništvo*, Vol.5 No.1 Rujan 2015. dostupno na <https://hrcak.srce.hr> (pristupljeno 12.09.2018.)

4.4.2. Poslovne aktivnosti

Poslovne ili operativne aktivnosti su one aktivnosti koje su primarno usmjerene na proizvodnju i prodaju proizvoda i robe te pružanje usluga. Radi se o glavnim aktivnostima poslovnog subjekta, odnosno o aktivnostima koje stvaraju prihod subjekta i druge aktivnosti, osim investicijskih i financijskih aktivnosti.³²

Poslovne aktivnosti odnose se na kratkotrajnu imovinu, odnosno na kratkoročne obveze.

Prema Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS 7, točka 14), novčani tok od poslovnih aktivnosti odnosi se na:³³

- novčane primitke od prodaje roba i pružanja usluga;
- novčane primitke od tantjema, naknada, provizija i drugih primitaka;
- novčane isplate dobavljačima za isporučenu robu i pružene usluge;
- novčane isplate zaposlenicima i za račun zaposlenih;
- novčane primitke i novčane isplate osiguravajućeg društva za premije i odštetne zahtjeve, anuitete i druge police osiguranja;
- novčane isplate ili povrate poreza na dobit, osim ako se ne mogu posebno identificirati kao financijske i investicijske aktivnosti,
- novčane primitke i isplate prema ugovorima koji služe za poslovne ili trgovačke svrhe.

Tablica 1. prikazuje stavke primitaka i izdataka od poslovnih odnosno operativnih aktivnosti.

³² Belak. V., *Menadžersko računovodstvo, Računovodstvo, revizija i financije*, Zagreb, RRiF-plus d.o.o., 1995.

³³ Petričević, H.: "Izveštaj o novčanim tokovima", Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu: http://www.efzg.unizg.hr/UserDocImages/RAC/hpercevic/financijsko_racunovodstvo/Izvj%C5%A1taj%20o%20nov%C4%8Danim%20tokovima.pdf (pristupljeno 10.06.2018.)

Tablica 1. Primici i izdaci od poslovnih (operativnih) aktivnosti

Primici	Izdaci
Gotovinska prodaja kupcima	Isplate zaposlenicima za plaće i ostalo
Naplata potraživanja od kupaca	Plaćanja dobavljačima dobara i usluga
Primljeni predujmovi od operativnih aktivnosti	Plaćanje poreza i kazni
Primici od naplaćenih kamata, naknada, provizija	Povrati novca kupcima
Povrati novca od dobavljača	Dani predujmovi za operativne aktivnosti
Primici od dobivenih sudskih parnica, penala	Karitativna plaćanja, donacije i sl.
Primici od refundacija, milodara, donacija, subvencija i sl.	

Izvor: Belak, V.: Profesionalno računovodstvo prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima, Zagreb, Zgombić&Partneri, , 2006.

4.4.3. Investicijske aktivnosti

Investicijske ili ulagačke aktivnosti su aktivnosti stjecanja i otuđivanja dugotrajne imovine i drugih ulaganja, koja nisu uključena u novčane ekvivalente.

Investicijske aktivnosti možemo promatrati na dva načina:³⁴

- u smislu odljeva, radi se o investicijama, odnosno izdadcima za nabavu dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine te izdadcima za stjecanje prinosa od financijske imovine,

- u smislu priljeva, ulagačke aktivnosti predstavljaju otuđenje dugotrajne imovine kojom se stječe novac.

U svakom slučaju, riječ je o aktivnostima koji se, bilančno gledano, zbivaju u dugotrajnoj (investicijskoj) imovini poduzeća.

Investicijske aktivnosti odnose se na sljedeće aktivnosti:

- stjecanje i otuđivanje dugotrajne imovine i drugih ulaganja, koja nisu novčani ekvivalenti,

³⁴ Šestanović, A., Vukas, J., Stojanović, M.: Važnost novčanog toka kao pokazatelja kvalitete poduzetničkog uspjeha, *Obrazovanje za poduzetništvo - E4E : znanstveno stručni časopis o obrazovanju za poduzetništvo*, Vol.5 No.1 Rujan 2015. dostupno na <https://hrcak.srce.hr> (pristupljeno 12.09.2018.)

- ulaganje i prodaja dugotrajne imovine (vlasnički i dužnički vrijednosni papiri, odobreni krediti, nematerijalna i materijalna imovina).

Tablica 2. prikazuje primitke i izdatke od investicijskih aktivnosti.

Tablica 2. Primici i izdaci od investicijskih (ulagačkih) aktivnosti

Primitci	Izdaci
Primitci od prodaje dugotrajne imovine	Izdaci za nabavu dugotrajne imovine
Novčani primitci od prodaje udjela u drugim tvrtkama ili u zajedničkim pothvatima	Isplate za stjecanje udjela u drugim trgovačkim društvima ili u zajedničkim pothvatima
Novčani primitci od prodaje dužničkih instrumenata	Plaćanje stjecanja obveznica drugih društava
Novčani primitci temeljem ugovora za ročnice (<i>futures</i>), ugovora za opcije i zamjene (<i>swaps</i>)	Gotovinski izdaci za otplate zajmova uzetih od trećih stranaka (osim financijskih institucija)
Gotovinski primitci od naplate zajmova danih trećim strankama (osim financijskim institucijama)	Izdaci temeljem ugovora za ročnice (<i>futures</i>), ugovora za opcije i zamjene (<i>swaps</i>)

Izvor: Belak, V.: *Profesionalno računovodstvo prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima*, Zagreb, Zgombić&Partneri, , 2006.

4.4.4. Financijske aktivnosti

Financijske aktivnosti su aktivnosti čija su posljedica promjene veličine i sastava uplaćenoga kapitala i dugovanja subjekta. Promatrano bilančno, evidentno se radi o promjenama u izvorima imovine, odnosno u odnosima društva i vlasnika (osnivača, dioničara) i kreditora društva.³⁵

Primitci i izdaci od financijskih aktivnosti prikazani su Tablicom 3.

³⁵ Šestanović, A., Vukas, J., Stojanović, M.: Važnost novčanog toka kao pokazatelja kvalitete poduzetničkog uspjeha, *Obrazovanje za poduzetništvo - E4E : znanstveno stručni časopis o obrazovanju za poduzetništvo*, Vol.5 No.1 Rujan 2015. dostupno na <https://hrcak.srce.hr> (pristupljeno 12.09.2018.)

Tablica 3. Primici i izdaci od financijskih aktivnosti

Primici	Izdaci
Primici novca od izdavanja dionica ili drugih vlasničkih instrumenata	Izdaci za stjecanje ili otkup vlastitih dionica
Primici od izdavanja obveznica i drugih vrijednosnih papira	Otplata instrumenata dužničkog kapitala
Primici novca od povrata glavnice kratkoročnih i dugoročnih posudbi drugima	Vraćanje gotovinskih pozajmica
Primici kredita od financijskih institucija	Vraćanje glavnice duga od kratkoročnih i dugoročnih kreditnih aranžmana

Izvor: Belak, V.: Profesionalno računovodstvo prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima, Zagreb, Zgombić&Partneri, , 2006.

4.4.5. Kamate i dividende

U ekonomskom rječniku, kamata je, najjednostavnije rečeno, cijena korištenja kapitala, odnosno novca.

Kamate se najčešće izražavaju u relativnom iznosu, u obliku kamatne stope koja predstavlja omjer iznosa kamata plaćenih ili zaračunatih tijekom određenoga jediničnog razdoblja (obično godine dana) i iznosa glavnice. Kamatna stopa najčešće se izražava u postotku od pozajmljenog iznosa ili glavnice. Postoji više vrsta kamatnih stopa, ovisno o tome radi li se, primjerice, o dospijeću kredita, kreditnoj sposobnosti zajmoprimca, iznosu zalogu, poreznom tretmanu kamata zajmodavca i zajmoprimca i dr. Na visinu kamatnih stopa utječu i mjere monetarne politike (poslovi na otvorenom tržištu, kreditni i diskontni poslovi).³⁶

U kontekstu kreditnih poslova, postoje dvije vrste kamata:³⁷

- nominalna kamatna stopa, koja se odnosi na omjer čiste kamate i glavnice, te
- efektivna kamatna stopa, koja u omjer prema glavnici stavlja i ukupne troškove kredita.

³⁶ Hrvatska enciklopedija, <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=30038> (pristupljeno 12.09.2018.)

³⁷ Hrvatska enciklopedija, <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=30038> (pristupljeno 12.09.2018.)

Također, prema teoriji kamata, razlikujemo:³⁸

- realnu kamatnu stopu, koju određuju potražnja i ponuda realne štednje, te
- monetarnu kamatnu stopu, koju određuju potražnja i ponuda novca (odnosno dionica).

Dividenda je pravo dioničara na isplatu dijela dobiti dioničkoga društva. Sama riječ dolazi iz latinskog jezika – "dividendus", "dividende", što znači "onaj koji treba podijeliti", odnosno "podijeliti".³⁹

Dividenda je najvažnije imovinsko pravo dioničara, a udjeli dioničara u dobiti uglavnom su razmjerni njihovoj ulozi u dioničkom društvu, odnosno nominalnoj vrijednosti njihovih dionica. Dividenda se utvrđuje na temelju računa dobiti i gubitka društva, a izračunava se u postotku nominalnog iznosa dionice ili u apsolutnom iznosu.⁴⁰

Prilozima 1 i 2 prikazani su obrasci izvještaja o novčanom toku.

³⁸ Hrvatska enciklopedija, <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=30038> (pristupljeno 12.09.2018.)

³⁹ Hrvatska enciklopedija, <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=30038> (pristupljeno 12.09.2018.)

⁴⁰ Poslovni leksikon, <http://www.poslovni.hr/leksikon/dividenda-646> (pristupljeno 24.07.2018.)

5. MEĐUNARODNI RAČUNOVODSTVENI STANDARDI I MEĐUNARODNI STANDARDI FINACIJSKOG IZVJEŠTAVANJA U KONTEKSTU IZVJEŠTAJA O NOVČANOM TOKU

5.1. Opća obilježja

Međunarodni računovodstveni standardi (MRS) (eng. *IAS - International Accounting Standards*) su pravila standardizacije prikazivanja rezultata i sadržaja godišnjih izvještaja. Radi se o skupu visokokvalitetnih, globalnih računovodstvenih standarda koji zahtijevaju transparentne i usporedive informacije u općenamjenskim financijskim izvještajima.⁴¹

Cilj ovih pravila, odnosno standardizacije, je omogućiti da se sadržaj godišnjih izvještaja različitih kompanija i drugih organizacija, u različitim zemljama, mogu usporediti na međunarodnoj razini, za što je preduvjet da podliježu istim ili barem sličnim pravilima.

MRS su prepoznati kao ključan instrument harmonizacije financijskog izvještavanja na međunarodnoj razini, prije svega za kompanije čije dionice kotiraju na burzama.⁴² Ovi se standardi stalno mijenjaju i proširuju, upravo zbog opsežnosti te standardizacije, . Međunarodni računovodstveni standardi prerasli su u Međunarodne standarde financijskog izvještavanja (MSFI), tako da je danas u primjeni određeni broj MRS - ova i MSFI - ja.

Primjenu MSFI za međunarodne kotacije podupire Međunarodna organizacija komisija za vrijednosne papira kao i Europska unija.⁴³

Međunarodne standarde financijskog izvještavanja izdaje Odbor za međunarodne računovodstvene standarde (*engl. International Accounting Standards Board - IASB*).

⁴¹ Međunarodni računovodstveni standardi i Međunarodni standardki financijskog izvještavanja, HANFA, <https://www.hanfa.hr/getfile/39377/Me%C4%91unardni%20ra%C4%8Dunovodstveni%20standardi%20i%20Me%C4%91unardni%20standardi%20finacijskog.pdf> (pristupljeno 03.09.2018.)

⁴² Sever, I.: Utjecaj promjena međunarodnih standarda financijskog izvještavanja na financijsko izvještavanje - slučaj priznavanja i mjerenja prihoda, *Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu*, Vol.11 No.2 Prosinac 2013. dostupno na <https://hrcak.srce.hr> (pristupljeno 12.09.2018.)

⁴³ Sever, I.: Utjecaj promjena međunarodnih standarda financijskog izvještavanja na financijsko izvještavanje - slučaj priznavanja i mjerenja prihoda, *Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu*, Vol.11 No.2 Prosinac 2013. dostupno na <https://hrcak.srce.hr> (pristupljeno 12.09.2018.)

5.2. Sadržaj i primjena Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja

MSFI sadrže zahtjeve priznavanja, mjerenja, prezentiranja i objavljivanja koji se bave transakcijama i događajima važnim za financijske izvještaje opće namjene. Oni mogu također sadržati takve zahtjeve za transakcije i događaje koji uglavnom nastaju u određenim djelatnostima. MSFI se temelje na Okviru gdje se navode koncepti na kojima počivaju informacije prezentirane u financijskim izvještajima opće namjene. Cilj Okvira je olakšati dosljedno i logično formuliranje MSFI. Okvir također pruža osnovu za prosuđivanje u rješavanju računovodstvenih pitanja.⁴⁴

MSFI se primjenjuju na sve financijske izvještaje opće namjene. Takvi financijski izvještaji su usmjereni na zajedničke informacijske potrebe širokog kruga korisnika, primjerice, dioničara, vjerovnika, zaposlenih i javnosti u cjelini. Prema MSFI, potpuni skup financijskih izvještaja obuhvaća bilancu, izvještaj o dobiti, izvještaj koji prikazuje ili sve promjene u glavnici ili promjene glavnice koje ne proizlaze iz kapitalnih transakcija s vlasnicima i raspodjele vlasnicima, izvještaj o novčanim tokovima i računovodstvene politike te bilješke s obrazloženjima.⁴⁵ MSFI-ovi se primjenjuju od datuma navedenog u dokumentu. Novi ili revidirani MSFI sadrže prijelazne odredbe koje treba primijeniti pri njihovom početnom primjenjivanju.⁴⁶

5.3. Okvir za sastavljanje i prezentiranje financijskih izvještaja prema MSFI

Okvir za sastavljanje i prezentiranje financijskih izvještaja donio je IASC (*International Accounting Standards Comitee*) u travnju 1989., a Odbor, tj. IASB, ga je usvojio u travnju 2001. Okvir utvrđuje temeljne koncepte na kojima počiva sastavljanje i prezentiranje financijskih izvještaja za vanjske korisnike te mu je svrha da:⁴⁷

⁴⁴ Odluka o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine 140/2006

⁴⁵ Odluka o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine 140/2006

⁴⁶ Odluka o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine 140/2006

⁴⁷ Odluka o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine 140/2006

- a) pomaže Odboru IASC-a u razvoju budućih Međunarodnih računovodstvenih standarda i razmatranju postojećih Međunarodnih računovodstvenih standarda;
- b) pomaže Odboru IASC-a u promicanju harmonizacije regulative, računovodstvenih standarda i postupaka u svezi s prezentiranjem financijskih izvještaja stvaranjem uvjeta za smanjenje broja alternativnih računovodstvenih postupaka koje Međunarodni računovodstveni standardi dopuštaju;
- c) pomaže nacionalnim kreatorima standarda u razvoju nacionalnih standarda;
- d) pomaže sastavljačima financijskih izvještaja u primjeni Međunarodnih računovodstvenih standarda i u postupanju s temama koje tek moraju postati predmetom Međunarodnog računovodstvenog standarda;
- e) pomaže revizorima u formiranju mišljenja o tome jesu li financijski izvještaji u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardima;
- f) pomaže korisnicima financijskih izvještaja pri tumačenju informacija koje su sadržane u financijskim izvještajima, pripremljenim u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardima, i
- g) subjekte koji su zainteresirani za rad IASC-a izvješćuje o pristupu u oblikovanju Međunarodnih računovodstvenih standarda.

Okvir se u svom sadržaju bavi:⁴⁸

- a) ciljem financijskih izvještaja;
- b) kvalitativnim obilježjima koje određuju upotrebljivost informacija u financijskim izvještajima;
- c) definicijom, priznavanjem i mjerenjem elemenata financijskih izvještaja; i
- d) konceptima kapitala i očuvanja kapitala.

Osnovni cilj MSFI je stvoriti kvalitetnu informacijsku podlogu o sigurnosti i uspješnosti poslovanja poduzeća čime bi se ujedno povećala i usporedivost financijskih izvještaja

⁴⁸ Odluka o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine 140/2006

na međunarodnoj razini, a samim time i povjerenje investitora, kreditora i ostalih korisnika izvještaja u informacije koje su predstavljene u tim izvještajima.⁴⁹

O izvještaju o novčanim tokovima posebno govori MRS 7. Prema navedenom standardu, izvještaj o novčanim tokovima trebao bi prikazivati novčane tokove tijekom razdoblja, i to klasificirane na novčane tokove od sljedećih aktivnosti:⁵⁰

- a) poslovnih,
- b) investicijskih,
- c) financijskih.

MRS 7 izvještaj o novčanom toku definira ovako: "Izvještaj o novčanim tokovima, kada se koristi zajedno s ostalim financijskim izvještajima, pruža informacije koje korisnicima omogućavaju da ocijene promjene neto imovine subjekta, njegovu financijsku strukturu (uključujući likvidnost i solventnost) i njegovu sposobnost da utječe na iznose i vremensku dinamiku novčanih tokova kako bi se prilagodio promjenjivim okolnostima i prilikama. Informacije o novčanim tokovima su korisne pri procjenjivanju sposobnosti subjekta da stvara novac i novčane ekvivalente i omogućuje korisnicima da razviju modele za procjenu i usporedbu sadašnje vrijednosti budućih novčanih tokova različitih subjekata. One, također, povećavaju usporedivost izvještaja o uspješnosti poslovanja različitih subjekata, zato što eliminiraju učinke različitih računovodstvenih postupaka za iste transakcije i poslovne događaje"⁵¹.

Što se tiče načina sastavljanja obrasca, odnosno prezentiranja izvještaja o novčanom toku, MRS 7 nalaže sljedeće: "Izvještaj o novčanim tokovima treba prezentirati novčane tokove tijekom razdoblja, klasificirane na novčane tokove od poslovnih, investicijskih i financijskih aktivnosti. Subjekt prezentira svoje novčane tokove od poslovnih, investicijskih i financijskih aktivnosti, na način koji je najprikladniji za njegovo poslovanje. Klasificiranje prema aktivnostima pruža

⁴⁹ Sever, I.: Utjecaj promjena međunarodnih standarda financijskog izvještavanja na financijsko izvještavanje - slučaj priznavanja i mjerenja prihoda, *Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu*, Vol.11 No.2 Prosinac 2013.

⁵⁰ Pravilnik o strukturi i sadržaju polugodišnjih i godišnjih financijskih izvještaja fonda za zaštitu ulagatelja, Narodne novine br. 155/2013

⁵¹ Odluka o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine br. 136/2009

informacije koje omogućavaju korisnicima procijeniti utjecaj tih aktivnosti na financijski položaj subjekta te iznose njegova novca i novčanih ekvivalenata. Ova se informacija također može koristiti za ocjenjivanje međudnosa između aktivnosti. Jedna transakcija može obuhvatiti novčane tokove koji se različito klasificiraju. Primjerice, kada novčana otplata kredita sadrži i kamatu i kapital, kamata se može klasificirati kao poslovna aktivnost, a kapital se može klasificirati kao financijska aktivnost⁵².

⁵² Odluka o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine br. 136/2009

6. HRVATSKI STANDARDI FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA

6.1. Definicija, svrha i cilj Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja

Hrvatski standardi financijskog izvještavanja su računovodstvena načela i pravila koja primjenjuje računovodstvena struka, a koriste se kod sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja. U Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja naznačene su temeljne koncepcije na kojima počiva sastavljanje i prezentiranje financijskih izvještaja.

Hrvatske standarde financijskog izvještavanja (HSFI) donosi Odbor za standarde financijskog izvještavanja, sukladno Zakonu o računovodstvu⁵³ koji je na snazi u Republici Hrvatskoj, te u skladu s Međunarodnih standardima financijskog izvještavanja. HSFI se temelje na domaćoj računovodstvenoj teoriji i praksi i Direktivi 2013/34/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2013. o godišnjim financijskim izvještajima, konsolidiranim financijskim izvještajima i povezanim izvješćima za određene vrste poduzeća, o izmjeni Direktive 2006/43/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i o stavljanju izvan snage direktiva Vijeća 78/660/EEZ i 83/349.⁵⁴

Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja uređuje se tematika u vezi s financijskim izvještajima, u prvom redu, namijenjenih vanjskim korisnicima. Oni sadrže zahtjeve priznavanja, mjerenja, procjenjivanja, prezentiranja i objavljivanja transakcija i događaja važnih za financijske izvještaje opće namjene. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja su namijenjeni za primjenu u financijskim izvještajima opće namjene poduzetnika koji ostvaruju dobit ili gubitak.⁵⁵

Svrha Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja je.⁵⁶

- propisati osnovu za sastavljanje i prezentaciju financijskih izvještaja,
- pomoć revizorima u formiranju mišljenja jesu li financijski izvještaji u skladu s Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja,

⁵³ Zakon o računovodstvu, Narodne novine 78/2015

⁵⁴ Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine 86/2015

⁵⁵ Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine 86/2015

⁵⁶ Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine 86/2015

- pomoć korisnicima financijskih izvještaja pri tumačenju podataka i informacija koje su sadržane u financijskim izvještajima.

Temeljni cilj Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja je da financijski izvještaji temeljeni na ovim standardima pruže informacije o financijskom položaju, financijskoj uspješnosti i novčanim tokovima poduzetnika koje koriste, u prvom redu, vanjski korisnici u donošenju ekonomskih odluka, te razvijati računovodstvene standarde koji zahtijevaju kvalitetne, transparentne i usporedne informacije u financijskim izvještajima.

6.2. Načela Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja

Opća načela financijskog izvještavanja prema HSFI su:⁵⁷ neograničenost vremena poslovanja, nastanak događaja, značajnost i sažimanje, dosljednost (materijalnost), usporedivost, opreznost, prijeboj, bilančni kontinuitet – početna bilanca, odvojeno mjerenje stavki.

HSFI definira osnovne računovodstvene pojmove i kategorije, kako slijedi:⁵⁸

- imovina je resurs kojeg kontrolira poduzetnik kao rezultat prošlih događaja i od kojeg se očekuje priljev budućih ekonomskih koristi kod poduzetnika,
- obveza je sadašnja obveza poduzetnika, proizašla iz prošlih transakcija i prošlih događaja za čije se podmirenje očekuje da će doći do odljeva resursa iz poduzetnika koji utjelovljuju ekonomske koristi,
- kapital je vlastiti izvor financiranja imovine poduzetnika i predstavlja ostatak imovine nakon podmirivanja obveza,
- prihod je povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja u obliku priljeva ili povećanja imovine ili smanjenja obveza što ima za posljedicu povećanje kapitala, osim onog u svezi s uplatom od strane sudionika u kapitalu,

⁵⁷ Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine 86/2015

⁵⁸ Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine 86/2015

- rashodi su smanjenje ekonomske koristi kroz obračunsko razdoblje u obliku odljeva ili smanjenja imovine ili stvaranja obveza što ima za posljedicu smanjenje kapitala, osim ovog u svezi s raspodjelom sudionicima u kapitalu,
- dobit predstavlja povećanje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja, a utvrđuje se sučeljavanjem prihoda i rashoda,
- gubici predstavljaju smanjenje ekonomske koristi tijekom obračunskog razdoblja, a utvrđuju se sučeljavanjem prihoda i rashoda u slučaju da su rashodi veći od prihoda.

Svaki od elemenata Standarda opisan je posebnim brojem i nazivom, kako je prikazano u Tablici 4.

Tablica 4. Brojevi i nazivi Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja

HSFI 1	Financijski izvještaji	HSFI 10	Zalihe
HSFI 2	Konsolidirani fin. izvj.	HSFI 11	Potraživanja
HSFI 3	Računovod. politike, promjene računovod. procjena, pogreške	HSFI 12	Kapital
HSFI 4	Događaji nakon datuma bilance	HSFI 13	Obveze
HSFI 5	Dugotrajna nemater. imovina	HSFI 14	Vremenska razgraničenja
HSFI 6	Dugotrajna materijalna imovina	HSFI 15	Prihodi
HSFI 7	Ulaganja u nekretnine	HSFI 16	Rashodi
HSFI 8	Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prestanak poslovanja	HSFI 17	Poljoprivreda
HSFI 9	Financijska imovina		

Izvor: Izradio autor prema: Odluka o objavljivanju HSFI, Narodne novine 86/2015

6.3. Financijsko izvještavanje prema Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja

Osnovni cilj HSFI - ja je propisati osnovu za prezentiranje financijskih izvještaja opće namjene kako bi se osigurala usporedivost s financijskim izvještajima za prethodno razdoblje i s financijskim izvještajima drugih poduzetnika. Standard je uređen u skladu s Direktivom 2013/34/EU te ga treba primjenjivati u sastavljanju, prezentiranju i objavljivanju financijskih izvještaja opće namjene.

Prema HSFI, financijski izvještaji trebaju istinito i fer prezentirati financijski položaj, financijsku uspješnost i novčane tokove poduzetnika. Strukturu i sadržaj financijskih izvještaja propisuje ministar financija na prijedlog Odbora za standarde financijskog izvještavanja i objavljuju se u Narodnim novinama.⁵⁹

Poduzetnici su dužni primjenjivati Hrvatski standard financijskog izvještavanja za razdoblje započeto 1. siječnja . i kasnije, uz prepravljanja početnih stanja u bilanci na dan 1. siječnja . ili kasnije, ako je potrebno, bez prepravljanja informacija za usporedna razdoblja u računu dobiti i gubitka, izvještaju o promjenama kapitala i izvještaju o novčanom toku, te treba objaviti tu činjenicu.⁶⁰

U sklopu financijskog izvještaja prema HSFI, poduzetnik treba objaviti sljedeće.⁶¹

1. naziv, adresu poduzetnika, pravni oblik poduzetnika, državu osnivanja (ako nije objavljeno drugdje),
2. opis vrste poslovanja poduzetnika i glavne aktivnosti,
3. informaciju o osnovi za sastavljanje financijskih izvještaja,
4. sažetak značajnih računovodstvenih politika,
5. informacije prema zahtjevima Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja koje nisu predočene u bilanci, računu dobiti i gubitka, izvještaju o promjeni kapitala i izvještaju o novčanom toku,
6. broj i nominalnu vrijednost, ili ako ona nije dostupna knjigovodstvenu vrijednost dionica,

⁵⁹ Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine 86/2015

⁶⁰ Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine 86/2015

⁶¹ Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine 86/2015

7. ako postoji više klasa dionica, broj i nominalna vrijednost ili ako ona nije dostupna, knjigovodstvenu vrijednost dionica svake klase dionica,
8. postojanje svih potvrda o sudjelujućim interesima, konvertibilnim zadužnicama ili sličnim vrijednosnim papirima, zajedno s podacima o njihovom broju i pravima koja se po njima priznaju,
9. iznos predujmova i kredita odobrenih članovima administrativnih, upravnih i nadzornih tijela poduzetnika, zajedno s podacima o kamatama, stopama, glavnim uvjetima i otplaćenim iznosima, te obvezama preuzetim u njihovo ime po osnovi bilo kakvih garancija prikazan u ukupnom iznosu za svaku kategoriju,
10. iznos dividendi,
11. osnovu mjerenja i procjene stavaka financijskih izvještaja,
12. iznos kumulativnih povlaštenih dividendi koji nije priznat,
13. iznos obveza poduzetnika koji dospijevaju na plaćanje nakon više od pet godina, kao i ukupna zaduženja poduzetnika pokrivena vrijednosnim jamstvima poduzetnika zajedno s vrstom i oblikom jamstva. Ova informacija se obvezno objavljuje odvojeno za svaku stavku obveza,
14. pregled nedovršenih sudskih sporova,
15. za stavke uključene u financijski izvještaj koje jesu ili su izvorno bile izražene u stranoj valuti poduzetnik objavljuje temelj konverzije u izvještajnoj valuti,
16. iznos naknade članovima administrativnih upravnih i nadzornih tijela,
17. informacije o ključnim pretpostavkama u vezi s budućnošću poslovanja te procjenu neizvjesnosti na datum bilance koje stvaraju veliki rizik,
18. sve ono što je zahtijevano ostalim primijenjenim Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja.

Prema Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja ne postoji standard koji zasebno regulira formu i sadržaj Izvještaja o novčanom toku, no njegov je oblik propisan Pravilnikom o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja.⁶²

⁶² Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja, Narodne Novine br. 95/2016

7. ZAKLJUČAK

Financijski izvještaji su izvještaji o financijskom stanju i prometu određenog poslovnog subjekta te predstavljaju temelj za provođenje analize poslovanja, za provođenje evaluacije poslovanja i za donošenje poslovnih odluka.

U setu temeljnih financijskih izvještaja isti se razlikuju ovisno o sadržaju, namjeni, korisnicima i objektom kojim se određeni izvještaji bave. Temeljni financijski izvještaji jesu bilanca, račun dobitka i gubitka, izvještaj o novčanom toku, te izvještaj o promjenama glavnice i bilješke uz financijske izvještaje.

Analizom financijskih izvještaja stječe se uvid u poslovanje nekog poslovnog subjekta, a da bi to bilo moguće, financijskih izvještaji moraju biti detaljni, jasni i transparentni. Kako bi se zadovoljilo te uvjete postoje određeni standardi financijskog izvještavanja kojih se je potrebno pridržavati.

Potreba za standardizacijom financijskih izvještaja posebno se povećala paralelno s jačanjem procesa globalizacije i pojavom slobodnih, otvorenih tržišta, kao što je primjerice, europsko. Takvi tržišni i političko-gospodarski uvjeti zahtijevaju usklađenost propisa i uvođenje istih pravila financijskog izvještavanja kako bi financijskih izvještaji bili razumljivi svim sudionicima tržišta, odnosno korisnicima financijskih izvještaja (koji, kao što smo vidjeli u radu, mogu biti interni i eksterni, odnosno menadžeri, vlasnici, kreditori, sadašnji i potencijalni investitori, vladine institucije i dr.) neovisno o tome iz koje zemlje dolaze i kakvi su konkretno propisi u toj određenoj zemlji.

Upravo iz tog razloga razvijeni su i u primjeni su Međunarodni računovodstveni standardi odnosno Međunarodni standardi financijskog izvještavanja, kao globalna kategorija koja se sve češće i u sve većoj mjeri integrira u pojedine nacionalne standarde financijskog izvještavanja.

Drugim riječima, kao što postoji potreba za standardizacijom financijskih izvještaja na međunarodnoj razini, jednako tako ta potreba postoji i na drugim, manjim razinama, kao što su regionalna, nacionalna i lokalna.

Tako i naša zemlja ima svoje standarde, Hrvatske standarde financijskog izvještavanja, koji važe za područje Republike Hrvatske, ali su isto tako usklađeni i s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja.

Izvještaj o novčanom toku sastavlja se prema MRS-u 7, odnosno HSFI-u 1. Izvještaj o novčanom toku sastavljen je od poslovnih, investicijskih i financijskih aktivnosti, a postoje dvije metode za njegovo sastavljanje. To su direktna i indirektna metoda. Razlika među metodama je u dijelu koji se odnosi na obračun poslovnih aktivnosti. Iako je direktna metoda jednostavnija za sastavljanje, u praksi u Republici Hrvatskoj se češće koristi indirektna metoda.

LITERATURA

KNJIGE I ČASOPISI:

1. Barišić I., et al., *Računovodstvo I priručnik za vježbe*. Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2016.
2. Belak, V.: *Profesionalno računovodstvo prema MSFI i hrvatskim poreznim propisima*, Zagreb, Zgombić&Partneri, , 2006.
3. Belak. V., *Menadžersko računovodstvo, Računovodstvo, revizija i financije*, Zagreb, RRiF-plus d.o.o., 1995.
4. Blažević, L.: "*Interno financijsko izvještavanje unutar proračunskih korisnika kao potpora javnom menadžmentu*", *Praktični menadžment : stručni časopis za teoriju i praksu menadžmenta*, Vol.4 No.1 Lipanj 2013., dostupno na <https://hrcak.srce.hr> (pristupljeno 12.09.2018.)
5. Gulin D. (ur.), *Primjena Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja*, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2008.
6. Gulin D. et al., *Računovodstvo trgovačkih društava uz primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda i poreznih propisa*, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2001.
7. Odbor za standarde financijskog izvještavanja, Narodne Novine 136/2009.
8. Odluka o objavljivanju Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine 86/2015
9. *Odluka o objavljivanju HSFI*, Narodne novine 86/2015
10. Odluka o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine 140/2006
11. Odluka o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja, Narodne novine 136/2009
12. *Poslovno planiranje i analiza isplativosti poslovnog plana*, Poslovno-inovacijski centar Vukovar, Vukovar, 2015.
13. Pravilnik o strukturi i sadržaju godišnjih financijskih izvještaja, Narodne Novine br. 95/2016

14. Pravilnik o strukturi i sadržaju polugodišnjih i godišnjih financijskih izvještaja fonda za zaštitu ulagatelja, Narodne novine br. 155/2013
15. Sever, I.: Utjecaj promjena međunarodnih standarda financijskog izvještavanja na financijsko izvještavanje - slučaj priznavanja i mjerenja prihoda, *Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu*, Vol.11 No.2 Prosinac 2013. dostupno na <https://hrcak.srce.hr> (pristupljeno 12.09.2018.)
16. Šestanović, A., Vukas, J., Stojanović, M., Važnost novčanog toka kao pokazatelja kvalitete poduzetničkog uspjeha", *Obrazovanje za poduzetništvo - E4E : znanstveno stručni časopis o obrazovanju za poduzetništvo*, Vol.5 No.1 Rujan 2015. dostupno na <https://hrcak.srce.hr> (pristupljeno 12.09.2018.)
17. Zakon o računovodstvu, Narodne novine 78/2015
18. Žager K. et al., *Računovodstvo I računovodstvo za neračunovođe*, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2016.
19. Žager K. et al., *Računovodstvo I računovodstvo za neračunovođe*, Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, 2016.
20. Žager K., et al., *Analiza financijskih izvještaja*, 2. Prošireno izdanje, Zagreb, Masmedia d.o.o., 2008.

INTERNET IZVORI:

1. Financial Accounting Standards Board:
<https://www.fasb.org/jsp/FASB/Page/LandingPage&cid=1175805317350>
(pristupljeno 04.09.2018.)
2. Hrvatska enciklopedija, <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=30038>
(pristupljeno 12.09.2018.)
3. Jelić, F.: "Znate li čemu služe informacije o novčanom toku?":
<http://www.poslovni.hr/tips-and-tricks/znate-li-cemu-sluze-informacije-o-novcanom-toku-229364> (pristupljeno 12.07.2018.)
4. Međunarodni računovodstveni standardi i Međunarodni standardki financijskog izvještavanja, HANFA,
<https://www.hanfa.hr/getfile/39377/Me%C4%91unardni%20ra%C4%8Dunov>

odstveni%20standardi%20i%20Me%C4%91unarodni%20standardi%20financij
skog.pdf (pristupljeno 03.09.2018.)

5. Petričević, H.: "Izveštaj o novčanim tokovima", Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu:
http://www.efzg.unizg.hr/UserDocsImages/RAC/hpercevic/financijsko_racunovodstvo/Izve%C5%A1taj%20o%20nov%C4%8Danim%20tokovima.pdf
(pristupljeno 24.07.2018.)
6. *Poduzetništvo*, Nastavni materijal, Veleučilište Rijeka, 2018.,
www.veleri.hr/files/datotekep/nastavni_materijali/k_poduzetnistvo_2/3-ciljevi-korisnici-kvaliteta%20finanIzvj-1.pdf (pristupljeno 04.09.2018.)
7. Poslovni dnevnik, Leksikon: <http://www.poslovni.hr/leksikon/novcani-tok-1452>
(pristupljeno 04.09.2018.)
8. Poslovni leksikon, <http://www.poslovni.hr/leksikon/dividenda-646> (pristupljeno 24.07.2018.)
9. RRiF, Obrazac izvještaja o novčanom tijeku – direktna metoda,
<https://www.rrif.hr/dok/preuzimanje/Obrazac-NTd.pdf> (pristupljeno 19.09.2018.)
10. RRiF, Obrazac izvještaja o novčanom tijeku – indirektna metoda,
<https://www.rrif.hr/dok/preuzimanje/Obrazac-NTi.pdf> (pristupljeno 19.09.2018.)
11. Veleučilište u Rijeci: "*Ciljevi, korisnici i kvaliteta financijskih izvješća*",
www.veleri.hr/files/datotekep/nastavni_materijali/k_poduzetnistvo_2/3-ciljevi-korisnici-kvaliteta%20finanIzvj-1.pdf (pristupljeno 24.07.2018.)

POPIS SLIKA

Slika 1. Temeljni financijski izvještaji.....	5
Slika 2. Osnova financijskih izvještaja.....	7

POPIS PRIMJERA

Primjer 1. Primjer izvještaja u novčanom toku.....	13
Primjer 2. Izvještaj o novčanom toku na temelju direktne metode.....	16
Primjer 3. Izvještaj o novčanom toku na temelju indirektno metode.....	17

POPIS TABLICA

Tablica 1. Primici i izdaci od poslovnih (operativnih) aktivnosti.....	20
Tablica 2. Primici i izdaci od investicijskih (ulagačkih) aktivnosti.....	21
Tablica 3. Primici i izdaci od financijskih aktivnosti.....	22
Tablica 4. Brojevi i nazivi Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja.....	31

POPIS PRILOGA

Prilog 1. obrazac izvještaja o novčanom toku – <i>direktna metoda</i>	41
Prilog 2. obrazac izvještaja o novčanom toku – <i>indirektna metoda</i>	43

Prilog 1. Obrazac izvještaja o novčanom toku – *direktna metoda*

Obrazac: NTd

Naziv pravne osobe

.....

Broj registarskog uložka registarskog suda - MBS

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

OIB

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Adresa sjedišta

.....

Matični broj - porezni broj

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Oznaka djelatnosti prema NKD

--	--	--	--

IZVJEŠTAJ O NOVČANOM TIJEKU ZA 201_.

DIREKTNA (IZRAVNA) METODA

Svote u kunama, bez lipa

Ozn. poz.	Naziv pozicije	Tek. br. bilj.	Prethodno razdoblje						Tekuće razdoblje					
1	2	3	4						5					
NOVČANI TOKOVI OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI														
1.	Novčani primici od kupaca													
2.	Novčani primici od tantijema, naknada, provizija i slično													
3.	Novčani primici od osiguranja za naknadu šteta													
4.	Novčani primici s osnove povrata poreza													
5.	Novčani izdaci dobavljačima													
6.	Novčani izdaci za zaposlene													
7.	Novčani izdaci za osiguranje za naknade šteta													
8.	Ostali novčani primici i izdaci													
I.	Novac iz poslovanja													
9.	Novčani izdaci za kamate													
10.	Plaćeni porez na dobit													
A.	NETO NOVČANI TOKOVI OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI													
NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI														
1.	Novčani primici od prodaje dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine													
2.	Novčani primici od prodaje finansijskih instrumenata													
3.	Novčani primici od kamata													
4.	Novčani primici od dividendi													
5.	Novčani primici s osnove povrata danih zajmova i štednih uloga													
6.	Ostali novčani primici od investicijskih aktivnosti													

Ozn. poz.	Naziv pozicije	Tek. br. bilj.	Prethodno razdoblje				Tekuće razdoblje			
1	2	3	4				5			
II.	Ukupno novčani primici od investicijskih aktivnosti									
1.	Novčani izdaci za kupnju dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine									
2.	Novčani izdaci za stjecanje financijskih instrumenata									
3.	Novčani izdaci s osnove danih zajmova i štednih uloga									
4.	Stjecanje ovisnog društva, umanjeno za stečeni novac									
5.	Ostali novčani izdaci od investicijskih aktivnosti									
III.	Ukupno novčani izdaci od investicijskih aktivnosti									
B.	NETO NOVČANI TOKOVI OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI									
NOVČANI TOKOVI OD FINACIJSKIH AKTIVNOSTI										
1.	Novčani primici od povećanja temeljnog (upisanog) kapitala									
2.	Novčani primici od izdavanja vlasničkih i dužničkih financijskih instrumenata									
3.	Novčani primici od glavnice kredita, pozajmica i drugih posudbi									
4.	Ostali novčani primici od financijskih aktivnosti									
IV.	Ukupno novčani primici od financijskih aktivnosti									
1.	Novčani izdaci za otplatu glavnice kredita, pozajmica i drugih posudbi i dužničkih financijskih instrumenata									
2.	Novčani izdaci za isplatu dividendi									
3.	Novčani izdaci za financijski najam									
4.	Novčani izdaci za otkup vlastitih dionica i smanjenje temeljnog (upisanog) kapitala									
5.	Ostali novčani izdaci od financijskih aktivnosti									
V.	Ukupno novčani izdaci od financijskih aktivnosti									
C.	NETO NOVČANI TOKOVI OD FINACIJSKIH AKTIVNOSTI									
1.	Nerealizirane tečajne razlike po novcu i novčanim ekvivalentima									
D.	NETO POVEĆANJE ILI SMANJENJE NOVČANIH TOKOVA									
E.	NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA POČETKU RAZDOBLJA									
F.	NOVAC I NOVČANI EKVIVALENTI NA KRAJU RAZDOBLJA									

U _____, dana _____ 20_____.

Zakonski predstavnik poduzetnika

Napomene:

1. Primitci s osnove kamata i dividendi mogu se razvrstati kao i poslovne aktivnosti (MRS 7 Dodatak A).
2. Usporedbom stupca 4 i 5 pod G. dolazimo do informacije o tome je li se povećao ili smanjio novac i vrijednosnice.

RRiF oznaka za narudžbu: **NTd**

Ovaj izvještaj sastavljen je na temelju Pravilnika o strukturi i sadržaju GFI (Nar. nov. br. 95/16.)

Izvor: RRiF, *Obrazac izvještaja o novčanom tijeku – direktna metoda*
<https://www.rri.hr/dok/preuzimanje/Obrazac-NTd.pdf> (pristupljeno 19.09.2018.)

Prilog 2. Obrazac izvještaja o novčanom toku – indirektna metoda

Obrazac: NTI

Naziv pravne osobe

Broj registarskog uloška registarskog suda - MBS

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

OIB

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Adresa sjedišta

Matični broj - porezni broj

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Oznaka djelatnosti prema NKD

--	--	--	--	--	--

IZVJEŠTAJ O NOVČANOM TIJEKU INDIREKTNA (NEIZRAVNA) METODA

Svote u kunama, bez lipa

Ozn. poz.	Račun iz RRiFovog rač. plana	Naziv pozicije	Tek. br. bilj.	Prethodno razdoblje	Tekuće razdoblje
1	2	3	4	5	6
NOVČANI TIJEK OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI					
1.	800	Dobitak prije poreza			
2.	43	Amortizacija			
3.	20-26 i 29	Povećanje kratkoročnih obveza			
4.	11-15 i 19	Smanjenje kratkotrajnih potraživanja			
5.	3 i 6	Smanjenje zaliha			
6.	10 i dr.	Ostalo povećanje novčanog tijeka			
I.		Ukupno povećanje novčanog tijeka od poslovnih aktivnosti (1 do 6)			
1.	20-25 i 29	Smanjenje kratkoročnih obveza			
2.	11-15 i 19	Povećanje kratkotrajnih potraživanja			
3.	3 i 6	Povećanje zaliha			
4.	10 i dr.	Ostalo smanjenje novčanog tijeka			
II.		Ukupno smanjenje novčanog tijeka od poslovnih aktivnosti (1 do 4)			
A.		NETO NOVČANI TIJEK OD POSLOVNIH AKTIVNOSTI (I. - II.)			
NOVČANI TIJEK OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI					
1.	1204, 1280 ili 01 do 05 i 69	Novčani primitci od prodaje dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine			
2.	127 ili 06 i 07, 11	Novčani primitci od prodaje vlasničkih i dužničkih instrumenata			
3.	100 ili 1232 i 124	Novčani primitci od kamata			
4.	1221, 1232	Novčani primitci od dividendi			
5.	07, 11 i dr.	Ostali novčani primitci od investicijskih aktivnosti			
III.		Ukupno novčani primitci od investicijskih aktivnosti (1 do 5)			

Ozn. poz.	Račun iz RRiFovog rač. plana	Naziv pozicije	Tek. br. bilj.	Prethodno razdoblje					Tekuće razdoblje				
				5					6				
1.	01 do 05	Novčani izdatci za kupnju dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine											
2.	06 dio, 07 dio i 11 dio	Novčani izdatci za stjecanje vlasničkih i dužničkih financijskih instrumenata											
3.	10 i dr.	Ostali novčani izdatci od investicijskih aktivnosti											
IV.		Ukupno novčani izdatci od investicijskih aktivnosti (1 do 3)											
B.		NETO NOVČANI TIJEK OD INVESTICIJSKIH AKTIVNOSTI (III. - IV.)											
NOVČANI TIJEK OD FINANCJSKIH AKTIVNOSTI													
1.	21 dio, 25 dio i 90	Novčani primitci od izdavanja vlasničkih i dužničkih financijskih instrumenata											
2.	21 dio, 25 dio	Novčani primitci od glavnice kredita, zadužnica, pozajmica i drugih posudbi											
3.	20 dio, 23 dio i dr.	Ostali primitci od financijskih aktivnosti											
V.		Ukupno novčani primitci od financijskih aktivnosti (1 do 3)											
1.	21 dio, 25 dio	Novčani izdatci za otplatu glavnice kredita i obveznica											
2.	201, 95	Novčani izdatci za isplatu dividendi											
3.	253	Novčani izdatci za financijski najam											
4.	066, 115 i 922	Novčani izdatci za otkup vlastitih dionica											
5.	21 dio, 232, 238, 2396 i dr.	Ostali novčani izdatci od financijskih aktivnosti											
VI.		Ukupno novčani izdatci od financijskih aktivnosti (1 do 5)											
C.		NETO NOVČANI TIJEK OD FINANCJSKIH AKTIVNOSTI (V. - VI.)											
D.		UKUPNI NETO NOVČANI TIJEK (A+B+C)											
E.	10 i 11 dio	NOVAC I NOVČANI EKIVALENTI NA POČETKU RAZDOBLJA											
F.		NOVAC I NOVČANI EKIVALENTI NA KRAJU RAZDOBLJA (D+E)											
G.		POVEĆANJE (SMANJENJE) NOVCA I NOVČANIH EKIVALENATA											

U _____, dana _____ 20__.

Osoba ovlaštena za zastupanje

Napomene:

- Oznake računa iz RRiF-ovog računskog plana su orijentacijske naravi. Uzimaju se u obzir i drugi računi ako izražavaju traženi podatak prema opisu pozicije.
- Za svote koje se upisuju u pojedinu poziciju uzima se dugovni ili potražni promet odgovarajućeg računa. Npr. smanjenje zaliha označava potražni promet navedenih računa, a izdatke za dugotrajnu imovinu označavaju računi investicije u tijeku ili stavljenih u uporabu u 2008., ili se pak uzima dugovna strana računa dobavljača ako je nabava i plaćena, itd.
- Usporedbom stupca 5 i 6 pod G. dolazimo do informacije o tome je li se povećao ili smanjio novac i vrijednosnice.

RRiF oznaka za narudžbu: **NTI**

Ovaj izvještaj sastavljen je na temelju Pravilnika o strukturi i sadržaju GFI (Nar. nov. br. 38/08.)

Izvor: RRiF, *Obrazac izvještaja o novčanom tijeku – indirektna metoda*,
<https://www.rrif.hr/dok/preuzimanje/Obrazac-NTi.pdf> (pristupljeno 19.09.2018.)